

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3173/2022
06.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ... чији је пуномоћник Милунка Арсић, адвокат из ..., против туженог ПР ББ из Ариља, ТП "Јабука" МД Ариље, чији је пуномоћник Небојша Матијашевић, адвокат из ..., ради утврђења постојања радног односа и уплате доприноса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 919/21 од 05.04.2022. године, у седници већа одржаној дана 06.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 919/21 од 05.04.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожеги ПП 89/20 од 16.12.2020. године, ставом првим изреке, одбачена је као неблаговремена тужба тужиоца у делу којим је тражио да се утврди да је код туженог засновао радни однос на неодређено време у периоду од 14.04.2015. године, као дана ступања на рад, до 27.10.2018. године, као дана престанка рада, те да пресуда послужи као основ за упис стажа осигурања код надлежног Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и да се тужени обавезе да достави документацију, образац М4, ради уписа стажа осигурања. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужени уплати доприносе по основу обавезног социјалног осигурања за период од 04.04.2015. године до 27.10.2018. године, на основицу исплаћене зараде од по 30.000,00 динара месечно, по обрачуну надлежног фонда на дан исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 65.003,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 919/21 од 05.04.2022. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је код туженог засновао радни однос на неодређено време у периоду од 14.04.2015. године, као дана ступања на

рад, до 27.10.2018. године, као дана престанка рада, те да пресуда послужи као основ за упис стажа осигурања код надлежног РФ ПИО, да се тужени обавезе да достави документацију – образац М4 ради уписа стажа осигурања, као и да за тужиоца уплати доприносе по основу обавезног социјалног осигурања за наведени временски период на основицу исплаћене зараде од по 30.000,00 динара месечно по обрачуну надлежног фонда на дан исплате. Ставом трећим изреке, тужилац је обавезан да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 159.950,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију из чије садржине произлази да исту побија због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени је благовремено поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по занимању ..., који посао је радио 30 година у ..., све до 1997. године. Неколико година након тога, радио је код сада пок. ВВ, оца туженог. Након његове смрти радњом СТР "Јабука" руководио је ВВ син, ГГ, брат туженог, са којим тужилац није разговарао о заснивању радног односа. Према евиденцији Агенције за привредне регистре ГГ је као предузетник брисан из регистра 09.04.2015. године. Решењем АПР-а од 14.04.2015. године, усвојена је регистрациона пријава оснивања и у регистру привредних субјеката уписан је предузетник ББ ТР "Јабука" – МД Ариље са почетком обављања делатности 14.04.2015. године. Тужилац је код туженог наставио да ради на исти начин као што је радио код његовог оца и брата. Обављао је послове пребирања воћа и поврћа у магацину, истоварао и паковао робу и то све по потреби, када је било посла, што није било редовно. Тужилац никада у радњи туженог није радио као продавац. Поред наведених послова, тужилац је радио и у кући ББ, још у време док је отац туженог био жив. Изводио је радове ископавања, дренаже, бетонирања, варења металне конструкције и слично, све за потребе куће и окућнице. Без обзира на врсту посла коју је обављао, уговорна цена рада је била 150,00 динара по сату и тужиоцу је сваки сат рада исплаћен. Тужилац је водио евиденцију о томе колико је радио и према тој евиденцији је и плаћен. Рад није био редован, односно тужилац није радио сваког дана у седмици, нити сваке седмице у месецу током спорног периода, а данима када је радио није имао увек исти број радних сати. Руком писана евиденција тужиоца не обухвата цео спорни период од 14.04.2015. године до 27.10.2018. године. Тужени није водио евиденцију о раду тужиоца. Тужилац је код туженог престао да ради 28.10.2018. године. Између тужиоца и туженог никада нису вођени преговори око заснивања радног односа, нити је тужени обећао тужиоцу заснивање радног односа. Такође, тужилац од туженог то никада није тражио.

Овако утврђено чињенично стање резултат је оцене доказа изведених од стране другостепеног суда, који је поступио у складу са одредбом члана 383. став 3. и 4. ЗПП и по својим овлашћењима укинуо првостепену пресуду и одлучио о захтевима, применом члана 387. став 1. тачка 6. истог закона. Одлучујући пре свега о благовремености тужбе, другостепени суд је пошао од тога да је тужилац код туженог престао да ради 28.10.2018. године, те како је тужба поднета 19.12.2018. године, то није протекао рок од 60 дана за подношење тужбе, од дана сазнања тужиоца за повреду права, прописан чланом 195. Закона о раду, због чега је иста благовремена. Одлучујући о основаности тужбеног захтева, другостепени суд је закључио да је исти неоснован, јер рад тужиоца код туженог није имао карактеристике радног односа у погледу међусобних права и обавеза, због чега нису испуњени услови за примену одредбе члана 32. став 2. Закона о раду. С тим у вези, а како тужилац није доказао да је са туженим имао уговорену зараду од 30.000,00 динара месечно, неоснован је и његов захтев за уплату доприноса за обавезно социјално осигурање за утужени период на наведену основицу.

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијом указује да се наведени закључак другостепеног суда заснива на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 32. Закона о раду („Сл. гласник РС“ бр. 24/05...75/14), прописано је да се уговор о раду закључује пре ступања запосленог на рад, у писаном облику (став 1). Ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду у складу са ставом 1. овог члана, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад (став 2).

Да би се могла применити цитирана одредба члана 32. став 2. Закона о раду, односно да би се на основу постојања фактичког рада могло сматрати да је лице засновало радни однос на неодређено време даном ступања на рад, у односу послодавца и радника морају постојати све карактеристике радног односа, како у погледу квалитета рада, тако и у погледу права и одговорности које произлазе из радног односа, као што су радно време, зарада, накнада зараде и друга примања из радног односа. Пре свега, потребно је да постоји радно ангажовање, да ангажовано лице остварује неки рад. Тај рад мора бити константан, као и потреба за њиме. Неће се сматрати подобним за радни однос оно ангажовање које је привременог и/или повремених карактера. Да ли је неко ангажовање такво цени се у сваком конкретном случају, али је извесно да се континуитет огледа у свакодневном ангажовању запосленог, јер се за постојање радног односа захтева и постојање свакодневних послова које ће запослени обављати. Осим тога, мора постојати заједничка намера и послодавца и ангажованог лица које обавља фактички рад, да се успостави трајни радни ангажман који ће трајати док год постоји потреба за њим услед постојећег обима послова – што је и основна одлика радног односа на неодређено време. Надаље, битан елемент је зарада, која мора бити у складу са неформалним, усменим договором послодавца и ангажованог лица. Такође, радно ангажовано лице се третира као и друга запослена лица код тог послодавца, тј. ангажовано лице поштује радно време, радну дисциплину и ни у чему се по свом фактичком статусу код послодавца не разликује од других запослених лица.

Ревизијом тужиоца анализира се садржина изведених доказа и њихова оцена која је послужила као основ за утврђење битних чињеница, што је по налажењу овог

суда неприхватљиво. Другостепени суд је непосредно извео доказе и оценио их појединачно и у међусобној вези, а затим на основу резултата целокупног поступка (члан 8 ЗПП), дао јасне разлоге које чињенице сматра доказаним, правилно ценећи исказе парничних странака, сведока, писану евиденцију тужиоца, као и друге писане доказе, па за овај суд не постоји било каква сумња у правилност утврђеног чињеничног стања. Наиме, другостепени суд је оценио исказе сведока и парничних странака и јасно навео у којим деловима поклања веру овим доказима. Због тога су неосновани ревизијски наводи да је нејасно на који начин је другостепени суд са сигурношћу утврдио чињенице које су основ закључка да рад тужиоца код туженог није имао елементе радног односа.

Код утврђеног да у радном ангажовању тужиоца није било континуитета, нити је између парничних странака било преговора око заснивања радног односа и исплате месечне зараде, која представља једно од основних права из радног односа запосленог, већ је тужени на рад код туженог долазио по потреби, када је било посла у магацину продавнице или домаћинству, и за свој рад добијао накнаду уговорену по сату, јасно произлази да однос између тужиоца и туженог није имао карактер радног односа, те је правилно другостепени суд закључио да у конкретном случају нема места примени одредбе члана 32. став 2. Закона о раду. Због наведеног, неосновани су наводи ревизије да је овакав рад тужиоца имао све елементе и карактеристике радног односа. У прилог томе говори и чињеница да тужени није водио евиденцију о присуству тужиоца на раду и броју радних сати, као и то да према евиденцији самог тужиоца произлази да није свакодневно радио код туженог, а данима када је радио број радних сати није био једнак, него је зависио од обима посла, што указује да тужилац није имао прописано радно време као остали запослени код туженог, што јесте један од битних елемената радног односа, односно једна од основних обавеза из радног односа.

Приликом доношења одлуке, овај суд је ценио остале ревизијске наводе, али је закључио да исти нису од утицаја на другачију одлуку, јер је другостепена пресуда донета правилном применом материјалног права.

Из напред изнетих разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**